

Politični ogled.

Dne 19. oktobra: Cesar je danes sprejel papeževga odposlanca monsignorja Bislettija. — Ministrski predsednik Gauč se je posvetoval z voditelji večjih državnozborskih strank o položaju. Listi poročajo o predstojenju spremembi ministrstva. — Nemško-nacionalna zveza je sklenila, da se zoperstavi ustanovitvi italijanskega vseučilišča na Dunaju. Pri glasovanju o predlogu italijanskega posl. Concija za to vseučilišče pa so ostali Nemci v manjšini. — Za novega ogrskega trgovskega ministra je imenovan namesto odstopivšega Lukača poslanec Ladislav Bežthi. — Nemško-francoska maroška pogajanja se bližajo svojemu koncu.

Dne 20. oktobra: V državnem zboru se vrše pogajanja za večino. Nobena stranka se ne vpreže rada v vladni voz. — Za češko-nemški sporazum se zanima posebno prestolonaslednik Fran Ferdinand, ki je izrazil željo, da bi se že skoraj dosegel mir med Cehi in Nemci. — Dunajski kršč. soc. hočejo preosnovati svojo stranko. Izdali so nova strankina določila. — V ogrskem državnem zboru traja obstrukcija dalje. Košutovci in pristaši bivšega predsednika Justa hočejo z obstrukcijo strmoljaviti vladno brambno predlogo. — Španska vlada je iztirala iz dežele princea Braganca in vojvodo Parma, ker sta ob portugalski meji zbirala upornike proti portugalski republiki. —

Dne 21. oktobra: Javno mnenje se suče najbolj okrog vprašanja o italijanskem vseučilišču. — Ministrski predsednik Gauč se je včeraj posvetoval z načelnikom nemško-narodne zveze o delovnem načrtu državnega zbora. — Čehom se je baje ponudilo, če vstopijo v vladno večino, dva ministra. — Na Dunaju se vrši te dni shod zastopnikov avstrijskih mest. — Pogajanja med manjšino in večino v ogrskem državnem zboru bodo imela baje ugoden uspeh. — Kitajski ustaši so premagali v hudem boju vladne čete.

Dne 22. oktobra: Vlada namerava še ta teden predložiti državnemu zboru predloge o novih davkih. Položaj v državnem zboru je vedno bolj nejasen. Posamezni listi pišejo o odgodenju državnega zbora. — Pogajanja med obstrukcionisti in vladno večino na Ogrskem so zopet omajana. — Vstaši na Kitajskem zmagonosno prodirajo naprej. Vladne čete beže.

Dne 24. oktobra: Večina državnozborskih strank hoče vprašanje italijanskega vseučilišča spraviti v naučni odsek, ne v proračunski. Italijani se tej nameri zoperstavljajo. — Položaj v državnem zboru je zelo nejasen. Vlada do sedaj še nima za seboj večine. — V Gradcu je bil izvoljen za državnega poslanca nemški nacionalni profesor Held. Poprej je bil v tem okraju izvoljen mariborski Wastian. — Za koroškega deželnega predsednika bo baje imenovan grof Safogč, podpredsednik namestništva v Trstu. — Hrvatski ban Tomašič je odstopil. Poroča se pa, da kralj njegovega odstopa ne bo sprejel. — Kitajski ustaši so zavzeli mesto Kinkiang in zažgali mesto Jamen.

Državni zbor.

Dunaj, 24. oktobra 1911.

Ko se je draginjska razprava končala v zbornici in so se draginjski predlogi odkazali draginjskemu odseku, se je začelo prvo čitanje vladnega predloga glede preosnove zborničnega poslovnika. Slovenci v tej razpravi niso govorili. Sicer pa je njih stališče itak znano. Pravice vseh jezikov se morajo tudi v poslovniku zavarovati in majhnim strankam se ne sme onemogočiti delovanje. Predlog se je odkazal poslovnickemu odseku.

Nato je prišlo na vrsto prvo čitanje vladnega predloga glede ustanovitve laškega vseučilišča na Dunaju. V to razpravo je posegel Hrvatsko-slovenski klub z dvema govornikoma. Dr. Jankovič je označil

kolarnicah, njih najlepše konje so odgnali Nemci; edina njih gmotna rešitev bi bila odslej v umnejšem gospodarstvu in pridnem delu. Pa ni lahko onemu, ki se v rani mladosti temu ne privadi; le malo jih je nastopilo to rešilno pot. Velika večina njih je hodila pogubno pot. Doma jim je postajalo dolgčas, in so prehajali po gostilnah, kjer so si pri rujem vinu priganjali žalostne spomine. In da se križi in težave lažje pozabljajo, so čisto posegli po pisanih kartah. In tako je v dokaj veseli družbi preminil marsikateri dan, marsikatera noč in marsikateri desetak. Doma vsled takega gospodarjevega ravnanja ni moglo biti v najboljšem stanu; žena je tožila in prosila moža in mu razkladala sto nujnih potreb; a kdo bo rad poslušal take puste reči? Odsel je raje v gostilno nazaj, kjer je bilo vsaj kaj zabave. Ako je zmanjkalo denarcev, kaj zato? Saj ima krčmar kredo; celo tako blagodušni ljudje so se našli med njimi, ki niso le tirjali za plačilo, še izposojevali so denar drage volje. Ko se je drecej nabralo, mu je posekal upnik kos najlepšega gozda; ta je pil, oni pa je pisal naprej... In prišlo je, kar je moralo priti. V nekaj letih je zapel boben, nekdanji ponosni kmet je odšel praznih rok s svojo družino s starodavnega doma svojih pradedov v tuji svet s trebuhom za kruhom, a posestvo je kupil meščan. Tako in enako se glasi zgodovina propadlih kmetij. Pripetil se je pa semtertje tudi kak izvanreden slučaj propada, ki se je razločeval od drugih popisanih po svoji nenavadnosti in posebnosti.

(Dalje prihi.)

stališče celotnega kluba, dr. Sesardič pa zahteve avstrijskih Hrvatov, ki želijo, da se pripoznajo izpiti zagrebškega vseučilišča tudi v Avstriji.

Dr. Jankovič je s tem govorom prvič nastopil v državni zbornici. Okoli njega se je zbralo veliko število poslušalcev. Dr. Jankovič teče beseda izredno gladko, njegov glas je prijeten, prednasanje srečno. S svojim govorom je naredil dr. Jankovič velik utis ter se upeljal v zbornici med najboljše govornike. Slovensko zastopstvo, osobito pa spodnještajersko, si je pridobilo z njim izborni moč in si povečalo svoj ugled.

Dr. Jankovič je izvajal, da stojimo Slovenci nepremakljivo na starem stališču, ki zahteva slovensko vseučilišče v Ljubljani kot krono velikega prosvetnega napredka Slovencev na vseh poljih. Načeloma priznavamo, da je tudi zahteva italijanskega ljudstva po višji šoli opravljena. Če so naši zastopniki v minolelem državnem zboru vihteli bojno kopje proti italijanski zahtevi, se je to zgodilo, ker je vlada z italijansko zahtevo izvršila grdo politično kupčijo, da je dobila italijanske glasove. Prosvetne zahteve avstrijskih narodov se morajo izpolnjevati po potrebi, ne pa vsled nenaravnih kupčij. Tudi sedaj postopa vlada krivično, če samo Italijanom izpolnjuje njih zahteve, drugim narodom pa ne. Italijani sami pa nimajo pravice, da zahtevajo od vlade za svoj narod šole, ker tudi oni nočejo dati šol drugim narodom tamkaj, kjer so v večini, kakor v Istri, Trstu, Gorici.

V draginjskem odseku je bil dr. Verstovšek izvoljen za poročevalca o prekopovanju. V seji dne 19. t. m. je dr. Verstovšek govoril v istem odseku proti socialno-demokratskim predlogom, ki so kmečkemu ljudstvu skrajno škodljivi. Merijo na to, da se uniči naša živinoreja. Prava draginja je letos med kmečkim ljudstvom v onih krajih, kjer je bila suša in toča. Na Spodnjem Štajerskem preti posebno ubožnejši slojem med kmečkim prebivalstvom to zimo pomanjkanje in glad. Tukaj se naj pomaga. Socialni demokratje kriče o draginji po mestih večinoma radi tega, da bi si pripravili na Dunaju tla za bodoče občinske volitve. Dr. Verstovškov govor je hudo razburil socialne demokratje, a med treznimi poslanci našel splošno priznanje.

Ministrskemu predsedniku Gauču huda prede. Javno je izjavil, da se hoče pri svojem vladanju opirati na nemško-liberalne poslance, ki so združeni v takozvanem nacionalverbandu. A njegove besede niso našle odmeva v središču nemških nacionalcev. Mestni poslanci v nacionalverbandu (tudi celjski Markl in mariborski Boštjan) zahtevajo neomejen in prost uvoz prekomorskega mesa, ne da bi se pri tem upirali na pogodbo z Ogrsko, ki določuje, da morajo tudi Ogrci v to privoliti. Gauč se mora držati tega določila, a v nacionalverbandu mu štrajkajo iz strahu pred svojimi mestnimi volilci. Tudi glede italijanskega vseučilišča so v nacionalverbandu drugega mnenja kakor Gauč. Večina noče laškega vseučilišča na Dunaju, a vlada hoče samo Dunaj. Stališče Gaučeva radi tega ni najbolj trdno. Zviti vođa Poljakov, bivši finančni minister Bilinski, je pravočasno opazil zadrege Gaučeve ter začel na svojo roko snovati večino v zbornici. Da bi mu odtegnil Čehi, ki so za močno večino neobhodno potrebni, je Gauč obljubil Čehom dva uradniška ministra, ako ga podpirajo. Že bližnji čas nam bo pokazal, kdo je močnejši, Gauč ali Bilinski. Nekateri politiki celo trdijo, da bo zaradi teh homatij državni zbor odgojen, dokler se razmere ne zjasnijo.

Razne novice.

* **Somišljenike** pozivamo, da sedaj pridno agitirajo za nove naročnike našemu listu. Le stranka, ki ima dobro razvito časnikarstvo, je nepremagljiva. Tudi na časnike po gostilnah se naj pazi. V mnogih gostilnah, v katere zahajajo naši pristaši, visijo sami nasprotni listi. Ven z njimi iz vsake hiše in vsake gostilne. Delo za dobre časnike je pravo apostolsko delo.

Iz šole. Deželni šolski svet je imel dne 12. t. m. sejo. V njej se je sklenilo med drugim: Definitivni učitelj v Dolu, Jožef Roš, je prestavljen k Sv. Florijanu; učiteljica Režika Petovar v Kapelah pri Brežicah stopi v stalni pokoj; definitivni učitelj Ivan Urek v Vuzenici je premeščen kot učitelj na Vransko; učiteljski suplent v Zibiki, g. Henrik Blazinšek, je imenovan definitivnim istotam; nadučitelj v Olimjah, Oskar Zolnir, pride za nadučitelja na Črno goru; učiteljica Ljudmila Schreiner v Slov. Bistrici je imenovana za nadučiteljico na deški ljudski šoli v Št. Jurju ob juž. žel.; učiteljica v Trbovlje-Vodah, Ana Lapornik, je prestavljena na deklško ljudsko šolo v Trbovljah; definitivna učiteljica Ana Kalšek v Gotovljah, je nameščena kot učiteljica v Čadramu.

* **Današnji številki** je priložen stenski koledar. * **Dr. Josip Vošnjak.** Na svojem posestvu Visole pri Slovenski Bistrici je v soboto zvečer ob 9. uri v starosti 77 let umrl starosta slovenskih pisateljev, dr. Josip Vošnjak. Z dr. Josipom Vošnjakom je izginil mož, ki je igral posebno v 70. letih zelo veliko vlogo v našem političnem življenju. Dr. Josip Vošnjak je bil po poklicu zdravnik in se je kot tak nastanil v Ljubljani, kjer je bil izvoljen v deželni zbor in odbor. Od mladih nog do visoke starosti je služil dr. Josip Vošnjak svojemu narodu, in tudi ko so že pešale njegove telesne moči, je njegovo srce

še plamtelo za slovenski narod. Kot pisatelj je znan dr. Vošnjak po vsej Sloveniji. Njegove povesti je narod zelo rad čital. V zadnjih letih se je dr. Josip Vošnjak popolnoma odtegnil javnemu delovanju in živel mirno na svojem posestvu Visole pri Slovenski Bistrici. Pogreb se je vršil v torek ob 2. uri popoldne. Blagemu buditelju naroda svetila večna luč!

* **Na grobeh.** Zopet bomo na praznik Vseh svetnikov in vernih duš pohiteli na grobove naših rajnih. Nekako izredna otožnost preveva naša srca, ko stojimo ob gomili dragih nam pokojnih. Koliko skrbnih slovenskih mater, ki so učile svoje otroke slovenskega jezika in jih vzgajale k poštenemu življenju, počiva v hladnem grobu! A mnogo teh otrok se je žal odločilo za našemu narodu. V posilnemške okove oklenjeni, zametujejo govorico rajne matere, svoje otroke pošiljajo v ponemčevalne šole. Drugi so zopet zavrgli krščanska načela rajnih starišev, so odpadli ali pa se ne zmenijo za cerkev, zabavljajo čez njo in duhovnike. Ali se vsi ti, ko bodo stali na vernih duš dan na grobu svojih rajnih očetov in mamic, ne bodo zamislili nazaj na mladostne dni?

* **Liberalci** so vedno napadali nagodbo z Ogrsko. Da pa ta nagodba vendar tudi nekaj velja, nam dokazuje sedanji boj za uvoz prekomorskega mesa in žive živine iz balkanskih držav. Naši živinorejci bi bili že davno uničeni, ako bi se Ogrska ne branila temu uvozu. Liberalcem pač ni za uboge živinorejce, ampak le za svoj trebuh in žep.

* **Kam plovemo?** Z vso silo hočejo kmečki nasprotniki doseči, da bi se uvažalo argentinsko meso in srbska živina carine prosto v poljubni množini v Avstrijo. A poglejmo, ali je res pomanjkanje pitane živine v naših krajih? Kaj se? Se norca se delajo mesarji in prekupoji iz kmeta, ki jim pride ponujat debelo živino. In kako plačujejo ti ljudje našo pitano živino? Od več strani se nam poroča, da obetajo mesarji in mešetarji za pitane vole samo 70, 72 do 76 K za 100 kg žive teže. To je vendar več kot odušaku! Meso je še vedno po 2 K kg, a cena živini je padla zadnji čas za 10 do 20 K pri met. stotu. Pri svinjah je ravno tako. Na živo vago se baje plačujejo, po krajih, ki so oddaljeni od železnice, po 80 vin, do 1 K za kg žive teže, a meso moraš plačati pri mesarju po 2 K 40 vin. To so razmere, ki so vsega obsojanja vredne. Vse kriči: „Ti kmet si kriv tega, da je vse tako drago“. A drugi se smejejo in si na račun draginje in kmeta polnijo žep in so glavni krivci draginje. Ni čuda, če tudi kmet postaja nevoljen in vzroji. Nahaja se v stiski, a liberalci in socialni demokratje ga slikajo kot oderuha in glavnega krivca draginje.

* **Slovence** v Gradcu in druge rojake opozarjamo na edino slovensko gostilno v Gradcu, Prokopigasse 12, blizu glavnega trga. Rojaki, vaša dolžnost je, podpirati narodna podjetja.

* **Složnost slovenskih poslancev.** Nemški listi poudarjajo, da ni noben klub v državnem zboru tako složen in edin, kakor je klub, v katerem so združeni slovenski in hrvatski katoliško misleči poslanci pod vodstvom dr. Šusteršiča. Večalimanj se vse druge državnozborske skupine cepijo, izstopajo iz njih posamezni poslanci ali pa so v klubu drugi medsebojni prepri. Le klub naših, za svoje volilce vnetih poslancev, stoji kot skala trdno skupaj, pripravljen braniti vsak čas koristi in pravice svojih volilcev. Bodimo ponosni, da imamo na Dunaju tako vrle zastopnike!

* **Slovenci, naprej!** V Gorico, glavno mesto goriske dežele, pride kot okrajni glavar Slovenec Rebek. Kjer so Slovenci zavedni, se mora tudi vlada ozirati na nje!

* **Šusteršičev govor** o uradniških plačah, ki smo ga zadnjič priobčili v izveščku, je hudo razburil tudi naše liberalce in socialne demokratje. Liberalci kričijo, da je dr. Šusteršič sovražnik uradnikov. Izrekel se je pa v istini samo proti prevelikemu številu uradnikov ter povdarjal: manj uradnikov, a tem boljše plače. Seveda je popolnoma pravilno ugovarjal proti temu, da bi se v sedanjem času draginje zviševale plače celo uradnikom do šestega činovnega razreda. Socialni demokratje pa kričijo, da je proti nižjim uradnikom in delavcem, osobito proti železničarjem. Toda ta je bosa. Izrečno je rekel: mali naj dobe izboljšanje, za te se gre, njim se naj pomaga. Zadrževal je, da pridejo tudi železničarji v predlogo za izboljšanje plače, in sicer vsi, tudi delavci na progi, na katere so socialni demokratje pozabili, ker po večini niso v njihovem taboru. Dr. Šusteršič je govoril, kakor govori pravi ljudski zastopnik, ki se briga za uboge in pomoči potrebne, ne pa za iste, ki so že siti visokih plač v kljub svojemu majhnemu delu.

* **Liberalno-socialno-demokratska zveza** v Belgiji. Dne 15. t. m. so bile v Belgiji občinske volitve odborniških mest. Liberalci in socialni demokratje so nastopili skupno proti katoličanom ter so zmagali v 9 mestih, med tem ko so na deželi zmagali povsod katoličani. Liberalno-socialno-demokratska zveza je zelo zadovoljna z izidom v mestih, a listi poročajo, da so katoličani povsod napredovali glede na število volilcev. Katoličanom bo treba povsod resno in složno nastopati proti združenim nasprotnikom krščanstva: divjim rdečkarjem in hinavskim liberalcem. Oboji so največji škodljivci ljudstva in grobokopi posameznih narodov.

* **C. kr. notar** Wiesthaler je bil seveda navzoč pri otvoritvi šulterajnske šole v Peklu pri Poljčanah. Pri tej priliki je gospod c. kr. notar omenil, da je slovensko geslo: Spodnještajerska je naša zemlja, krivo, temveč se mora glasiti: ta zemlja je vedno bila, je in boče nemška. Mi nočemo izgubljati časa s tem, da bi g. c. kr. notarja učili zgodovine, samo na to ga opozorimo, da se kraj, kjer g. c. kr. notar izvr-